

CİLT / VOLUME: VI • SAYI / ISSUE: 1 • HAZİRAN / JUNE 2019
ONLINE ISSN: 2529-0045

MARMARA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

MARMARA UNIVERSITY JOURNAL OF TURKOLOGY

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi (MUTAD) / Marmara University Journal of Turkology (MUJOT)

6 Aylık Hakemli Akademik Dergi / Biannual Peer-Reviewed Academic Journal

Yıl / Year: Haziran / June 2019, Cilt / Volume: VI, Sayı / Issue: 1

Online ISSN: 2529-0045

Kuruluş Yılı / Foundation year: 2014

Marmara Üniversitesi Rektörlüğü Adına İmtiyaz Sahibi / Owner

Prof. Dr. Erol ÖZVAR (Rektör / Rector)

Derginin Sahibi / Owner of the Journal

Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Adına / On behalf of Institute of Turkic Studies of Marmara University

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT (Enstitü Müdürü / Director of Institute)

Editör / Editor

Doç. Dr. Özlem DENİZ YILMAZ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Editör Yardımcısı / Assistant Editor

Ař. Gör. Dursaliye ÇAĞLAR (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Makale Düzenleme / Editing Articles

Zeynep AKARSLAN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Elif UZUNAĞAÇ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Tofiq ABDÜLHASANLÍ (Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Bakü / Azerbaycan), Prof. Dr. Erhan AFYONCU (Milli Savunma Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Süleyman BEYOĞLU (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Gülay BEZER (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Yüksel ÇELİK (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Sebahat DENİZ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Doç. Dr. Özlem DENİZ YILMAZ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Harun DUMAN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Vahdetin ENGİN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Dr. Öğr. Üyesi Mehdi GENCELÍ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Viktor G. GUZEV (St. Petersburg Devlet Üniversitesi, St. Petersburg / Rusya Federasyonu), Prof. Dr. Nurten GÜNAL (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Davut HUT (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Oğuz İCİMSOY (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Ahmet KANLIDERE (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Yerden KAZHYBEK (Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı Ahmet Baytursinoğlu Dil Bilimi Enstitüsü, Almatı / Kazakistan Cumhuriyeti), Prof. Dr. İlyas KEMALOĞLU (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Firdaus KHISAMITDINOVA (Rusya Bilimler Akademisi, Ufa / Başkurdistan Cumhuriyeti / Rusya Federasyonu), Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU (Michigan Devlet Üniversitesi, Detroit / ABD), Prof. Dr. Nizomitdin MAKHMUDOV (Özbekistan Bilimler Akademisi, Tařkent / Özbekistan Cumhuriyeti), Prof. Dr. Rafael MUKHAMETDINOV (Bütün Dünya Türk Halkları Kurulu, Kazan / Tataristan Cumhuriyeti / Rusya Federasyonu), Prof. Dr. Syrtbai MUSAEV (İ. Arabayev Kırgız Devlet Üniversitesi, Biřkek / Kırgızistan Cumhuriyeti), Prof. Dr. Osman G. ÖZGÜDENLÍ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Dr. Öğr. Üyesi Göksele ÖZTÜRK (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Rufat RUSTAMOV (Bakü Devlet Üniversitesi, Bakü / Azerbaycan), Prof. Dr. Tashpolot SADYKOV (K. Karasayev Biřkek Sosyal Bilimler Üniversitesi, Biřkek / Kırgızistan Cumhuriyeti), Prof. Dr. Nesrin SARIAHMETOĞLU (Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Gülşen SEYHAN ALIŐIK (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Öğr. Gör. Dr. Liaisan ŞAHİN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Ahmet ŞİMŐİRGİL (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Hakan TAŐ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Cengiz TOMAR (Ahmet Yesevi Üniversitesi, Türkistan / Kazakistan), Prof. Dr. Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Alimkhan ZHUNISBEK (Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı Ahmet Baytursinoğlu Dil Bilimi Enstitüsü, Almatı / Kazakistan Cumhuriyeti)

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Hatice AYNUR (İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Orhan BİLGİN (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Doç. Dr. Danuta CHMIELOWSKA (Varşova Üniversitesi, Varşova / Polonya), Prof. Dr. Evá Judit CSÁKI (Pazmany Peter Catholic Üniversitesi, Budapeşte / Macaristan), Prof. Dr. İnci ENGİNÜN (Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. İsmail E. ERÜNSAL (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Dr. Mehmet GENÇ (İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Peter B. GOLDEN (Rutgers Üniversitesi, New Jersey / ABD), Prof. Dr. Sancar GULAMOV (Özbekistan Bilimler Akademisi, Tařkent / Özbekistan), Prof. Dr. Viktor G. GUZEV (St. Petersburg Devlet Üniversitesi, St. Petersburg / Rusya Federasyonu), Prof. Dr. Emine GÜRSOY NASKALÍ (Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul / Türkiye), Doç. Dr. Fahri HACILAR (Azerbaycan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Tiflis / Gürcistan), Prof. Dr. Tooru HAYASHI (Tokyo Üniversitesi, Tokyo / Japonya), Prof. Dr. Mücteba İLGÜREL (Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. A. Emel KEFELÍ (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul / Türkiye), Prof. Dr. Darhan KIDIRALÍ (Uluslararası Türk Akademisi, Astana / Kazakistan), Prof. Dr. Kadıralı KONKOBAYEV (Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, Biřkek / Kırgızistan), Prof. Dr. Klaus RÖHRBORN (Emekli Öğretim Üyesi, Gottingen / Almanya), Prof. Dr. István VÁSÁRY (Macar Bilimler Akademisi, Budapeşte / Macaristan), Prof. Dr. Dimitriy VASİLYEV (Rusya Bilimler Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsü, Moskova / Rusya Federasyonu), Prof. Dr. Alfiya YUSUPOVA (Kazan-İdil Boyu Federal Üniversitesi, Kazan / Tataristan Cumhuriyeti / Rusya Federasyonu), Prof. Dr. Mirfatih ZEKIEV (Tataristan Bilimler Akademisi, Kazan / Tataristan Cumhuriyeti / Rusya Federasyonu)

İletişim Bilgileri / Contact Details

Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü
/ Institute of Turkic Studies of Marmara University

Adres / Address: Göztepe Yerleşkesi, 34722, Kadıköy, İstanbul / Türkiye

Tel / Phone: +90 216 345 60 69

Faks / Fax: +90 216 336 95 91

E-Posta / E-Mail: mutad@marmara.edu.tr

Web: <http://turkiyat.marmara.edu.tr/>

<http://dergipark.gov.tr/mataad>

Marmara Üniversitesi Yayınevi / Marmara University Press

Adres / Address: Göztepe Yerleşkesi, 34722, Kadıköy, İstanbul /

Türkiye

Tel / Phone: +90 216 348 43 79

Faks / Fax: +90 216 348 43 79

E-Posta / E-Mail: yayinevi@marmara.edu.tr

MARMARA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nün hakemli akademik yayınıdır. Altı ayda bir yayınlanır. Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi, TÜBİTAK / ULAKBİM SBVT, ULRICH Global Serials Directory, EBSCO uluslararası alan endeksi tarafından taranmakta ve dizinlenmektedir. Dergide yayınlanan makalelerdeki görüşler yazarlarına aittir. Yayın Kurulu tarafından benimsendiği anlamına gelmez. Yayın Kurulu, yazının özüne dokunmaksızın gerekli yazım ve ifade değişikliklerini yapma hakkını saklı tutar. Dergiden yapılan alıntılarda kaynak göstermek mecburidir.

MARMARA UNIVERSITY JOURNAL OF TURKOLOGY is a peer-reviewed academic journal of Institute of Turkic Studies of Marmara University. The journal is a biannual publication. Marmara University Journal of Turkology is indexed by TÜBİTAK / ULAKBİM SBVT, ULRICH Global Serials Directory and EBSCO International Index. All the views and opinions expressed in the articles are those of the authors and they do not necessarily reflect the views or opinions of the editor, the editorial board, or the publisher. The editorial board reserves the right to make necessary changes in spelling and phrase without changing content. The published contents in the articles cannot be used without being cited.

İçindekiler / Contents

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

- Azerbaycan Serbest Şiiri ve Şairleri Üzerinde Nâzım Hikmet Etkisi
Influence of Nazım Hikmet on the Azerbaijani Free Verse and Poets
Ramil AHMADOV 1
- Ayfer Tunç'un *Kırmızı Azap*'taki Hikâyelerinde İçsel Vatansızlık
Inner Homelessness in *Kırmızı Azap* by Ayfer Tunç
Pelin ASLAN AYAR 15
- Dönemeçte* Romanına Edebiyat Sosyolojisi Açısından Bir Bakış
An Overview of *Dönemeçte* Novel from in the Perspective of Sociology of Literature
Dilek ÇAKIR 31
- Diyarbakır Kalesi Cephanesi (1740-1746)
Diyarbakır Fortress Armory (1740-1746)
Veysel GÖGER 46

DERLEME MAKALESİ / REVIEW

- İngiliz General Allenby'nin Filistin ve Suriye'deki Faaliyetleri
British General Allenby's Service in Palestine and Syria
Meral BALCI 63
- Çarlık Rusyası'nda Yahudi Siyaseti ve Pogrom Hareketleri
Jewish Politics in the Russian Empire and the Pogroms
Burcu ÖZDEMİR 78

KİTAP TANITIMI / BOOK REVIEW

- Ebru Altan, *Antakya Haçlı Prinkepliği Tarihi, Kuruluş Devri (1098-1112)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2018, 227 s. + 16 fotoğraf + 13 resim + 7 minyatür + 6 harita + 1 çizim (ISBN 978-975-16-3502-0).
İsmail KOÇUK 97

HABERLER / ANNOUNCEMENTS

İkinci Milletlerarası Çağdaş Türk Alfabeleri Sempozyumu 20-21 Kasım 2018'de İstanbul (Türkiye)'da Gerçekleşti.

The 2nd International Symposium on Contemporary Turkic Alphabets was Held on December 20-21, 2018 in Istanbul (Turkey).

Özlem DENİZ YILMAZ 102

M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nün Düzenlediği Türk-Rus Türkologlar Çalıştayı 3 Ocak 2019'da İstanbul (Türkiye)'da Gerçekleşti.

Workshop of Turkish-Russian Turcologists by Institute of Turkic Studies of Marmara University was Held on January 3, 2019 in Istanbul (Turkey).

Liaisan ŞAHİN..... 109

Türk Tarihinde Liderler ve Liderlik Stratejileri Sempozyumu 19-20 Mart 2019'da İstanbul (Türkiye)'da Düzenlendi.

Leaders and Leadership Strategies in Turkic History Symposium was Held on March 19-20, 2019 in Istanbul (Turkey).

Bihter GÜRİŞİK KÖKSAL 113

Makale Yazım Kuralları / Instructions for Authors 123

Yazarların İletişim Bilgileri / Contact Details of Authors 136

Takdim

Değerli okurlarımız, *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*'nin VI. Cilt, 1. Sayısı (Haziran 2019); araştırma makalesi, derleme makalesi, kitap tanıtımı ve haber yazılarından oluşmaktadır.

Ramil Ahmedov'un "Azerbaycan Serbest Şiiri ve Şairleri Üzerinde Nâzım Hikmet Etkisi" adlı makalesinde 1920-1930'lu yıllarda Azerbaycan edebiyatında Nâzım Hikmet'in etkisiyle kaleme alınan serbest şiirlerin yazılış süreci işlenmekte, Azerbaycan şairlerinin 1950'lerde ve ölümünden sonra Nâzım Hikmet'e adadıkları şiirler incelenmektedir.

Pelin Aslan Ayar'ın "Ayfer Tunç'un *Kırmızı Azap*'taki Hikâyelerinde İçsel Vatansızlık" adlı çalışmasında "içsel vatansızlık" kavramı Ayfer Tunç karakterleri üzerinden tartışılmakta, içsel vatansızlık halini deneyimleyen karakterlerin bir mekânla duygusal bağ kurabilmelerinin, ancak o mekânı anlamlandırarak, karakterlerin yarım kalmışlıklarını tamamlayacak bir ötekinin varlığına bağlı olduğu tezi işlenmektedir.

Meral Balcı'nın "İngiliz General Allenby'nin Filistin ve Suriye'deki Faaliyetleri" adlı yazısında General Allenby'nin kişiliği ve askeri faaliyetleri tanıtılmaktadır.

Dilek Çakır tarafından kaleme alınan "Dönemeçte Romanına Edebiyat Sosyolojisi Açısından Bir Bakış" adlı makalede Tarık Buğra'nın *Dönemeçte* romanı, edebiyat sosyolojisi açısından incelenmektedir.

Veysel Göger tarafından yazılan "Diyarbakır Kalesi Cephanesi (1740-1746)" başlıklı makalede 1743-1746 Osmanlı-İran savaşının da yapıldığı 1740-1746 tarihleri arasında Osmanlı merkezi yönetiminin Diyarbakır Kalesi cephanesine verdiği önem üzerinde durulmakta ve çalışmayla Diyarbakır kent tarihine ışık tutulmaktadır.

Burcu Özdemir'in "Çarlık Rusyası'nda Yahudi Siyaseti ve Pogrom Hareketleri" adlı makalesinde Çarlık yönetiminin Yahudilere yönelik politikaları, Çarlık Rusyası'nda yaşanan *pogrom* (şiddet eylemleri, toplu kıyım, katliam) hadiseleri ve bu hadiselerin hangi gerekçelerle meydana geldiği ele alınmaktadır.

Ayrıca dergimizin bu sayısında İsmail Koçuk'un "Ebru Altan, *Antakya Haçlı Prinkepliği Tarihi, Kuruluş Devri (1098-1112)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2018, 227 s. + 16 fotoğraf + 13 resim + 7 minyatür + 6 harita + 1 çizim (ISBN 978-975-16-3502-0)." adlı kitap tanıtım yazısı ile Özlem Deniz Yılmaz'ın "İkinci Milletlerarası Çağdaş Türk Alfabeleri Sempozyumu 20-21 Kasım 2018'de İstanbul (Türkiye)'de Gerçekleşti", Bihter Gürışık Köksal'ın "Türk Tarihinde Liderler ve Liderlik Stratejileri Sempozyumu 19-20 Mart 2019'da İstanbul (Türkiye)'de Düzenlendi" ve Liaisan Şahin'in "M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nün Düzenlediği Türk-Rus Türkologlar Çalıştayı 3 Ocak 2019'da İstanbul (Türkiye)'de Gerçekleşti" başlıklı haber yazıları yer almaktadır.

Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan yazıların akademik çevreye ve Türklük bilimine ilgi duyan herkese yararlı olmasını dileriz. Dergimizin bu sayısına katkıda bulunan değerli akademisyenlere, makale değerlendirmelerini yapan hakemlere, yayın ve danışma kurulu üyelerine teşekkürlerimizi sunarız.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT